

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форм навчання зі спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)

Харків
ХНУМГ імені О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форм навчання зі спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. О. В. Кір'янова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 20 с.

Укладач ст. викл. О. В. Кір'янова

Рецензент

О. О. Жигло, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, педагогіки та мовної підготовки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою психології, педагогіки та мовної підготовки, протокол № 9 від 3 квітня 2024 р.

ВСТУП

Пропоновані методичні рекомендації призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форм навчання зі спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі», які вивчають курс «Українська мова за професійним спрямуванням».

Їхня мета – допомогти студентам в опрацюванні матеріалу курсу, винесеного на самостійну роботу.

До кожної теми запропоновано план, питання для самоконтролю, список рекомендованих джерел.

Опрацювання запропонованих тем допоможе студентам підвищити рівень загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності, а також оволодіти основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що в результаті забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

ТЕМА 1.1 ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

План

1. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.
2. Мовна, мовленнєва, комунікативна компетенції.
3. Мовне законодавство й мовна політика в Україні.
4. Академічна доброчесність як стратегія розвитку сучасного університету.
5. Проблеми плагіату в науковому середовищі.
6. Корупція як чинник академічної недоброчесності.
7. Шляхи запобігання академічній недоброчесності та боротьби з нею.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття «мова».
2. Охарактеризуйте українську мову професійного спрямування як функціональний різновид української літературної мови.
3. Розкрийте зміст терміна «українська літературна мова».
4. Визначте роль І. Котляревського і Т. Шевченка у формуванні української літературної мови.
5. Назвіть і охарактеризуйте форми функціонування української літературної мови.
6. Подайте визначення мовної та мовленнєвої професійної компетенції.
7. Розкажіть про комунікативну професійно орієнтовану компетенцію.
8. Розкрийте засади державної мовної політики.
9. Подайте визначення поняття «академічна доброчесність».
10. З'ясуйте, у чому полягає академічна недоброчесність.
11. Визначте шляхи запобігання академічній недоброчесності.

Список рекомендованих джерел

1. Про освіту [Електрон. ресурс] : Закон України від 16.07.2019. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text/>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
2. Кодекс честі університету [Електрон. ресурс] : сайт. – Електрон. дані – Оновлюється постійно. – Режим доступу: https://www.kname.edu.ua/images/Files/Official_info/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%A5%D0%9D%D0%A3%D0%9C%D0%93_%D1%96%D0%BC._%D0%9E.%D0

%9C._%D0%91%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

3. Конституція України [Електрон. ресурс] : [прийнята на п'ятій сесії Верх. Ради України 28 черв. 1996 р. зі змінами, внесеними Законом України від 8 груд. 2004 р. : станом на 1 січ. 2006 р.]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

4. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 7–36.

5. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – Київ : Алерта, 2019. – 392 с.

6. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 1.2 ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

План

1. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Комунікативна професіограма фахівця.
4. Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури.
5. Мовний етикет. Поняття етикету. Мовний, мовленнєвий і спілкувальний етикет.

Питання для самоконтролю

1. Яке мовлення можна назвати висококультурним?
2. Назвіть комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Визначте основні атрибути комунікативної професіограми.
4. Визначте роль словників у підвищенні культури мови і мовлення.
5. Назвіть види словників.
6. Назвіть спеціальні енциклопедичні словники вашого фаху.
7. Розкрийте зміст поняття «етикет».

8. Поясніть відмінність між поняттями «мовний», «мовленнєвий», «спілкувальний» етикет.
9. Назвіть функції мовного етикету.
10. У чому полягає національна своєрідність українського етикету.

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 238–245.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 56–99, 119–128.
3. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 37–119.
4. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movleniya.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
5. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / В. О. Михайлюк. – Київ : ВД «Професіонал», 2005. – С. 56–85.
6. Пентиліук М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / М. І. Пентиліук, І. І. Маруніч, І. В. Гайдаєнко. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Режим доступу: rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
8. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / С. В. Шевчук. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 1.3

НОРМАТИВНІСТЬ І ПРАВИЛЬНІСТЬ ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ

План

1. Поняття про мовну норму. Види норм.
2. Лексичні, морфологічні, синтаксичні норми в професійному спілкуванні.
3. Особливості використання граматичних форм іменників, прикметників, займенників і числівників у професійному мовленні.

4. Особливості вживання граматичних форм прислівників, дієслів і службових слів.

5. Синтаксичні норми в діловому мовленні.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте поняття «мовна норма».

2. Охарактеризуйте види норм сучасної української літературної мови.

3. З'ясуйте специфіку реалізації мовних норм у професійному спілкуванні.

4. Визначте особливості вживання різних частин мови у професійному спілкуванні.

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 131–195.

2. Глушик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 20–72.

3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 45–48.

4. Жайворонок В. В. Українська мова у професійній діяльності / В. В. Жайворонок, В. М. Бріцин, О. О. Тараненко. – Київ : Вища школа, 2004. – 432 с.

5. Зубков М. Г. Мова ділових паперів : комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 16–18.

6. Линчак І. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / І. М. Линчак. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – С. 12–14.

7. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 165–228.

8. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlen_pua.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

9. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/l_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

10. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Л. Вознюк та ін. – Львів : Вид-во Львів. політ., 2019. – С. 16–169, 236–301.

11. Українська мова : практичний посібник на щодень / За ред. М. Д. Гінзбурга. – Харків : Торсинг, 2003. – 592 с.

12. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S2

1REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

13. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 2.1

УКРАЇНСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

План

1. Термін і його ознаки. Термінологія як система.
2. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
3. Способи творення термінів.
4. Проблеми сучасного термінознавства.

Питання для самоконтролю

1. Що таке термін? Які його характерні ознаки?
2. Які види термінологічної лексики виокремлюють?
3. Які існують різновиди термінів в українській мові?
4. Як поділяються терміни за структурними моделями?
5. Якими способами українського словотворення можуть утворюватися терміни?
6. Що таке багатозначність терміна?
7. Як відбувається процес стандартизації в межах терміносистеми?
8. Як відбувається термінізація загальнонавчаних слів у термінотворенні?
9. Яку роль відіграє синонімія в термінологічних системах?
10. Яке місце посідають інтернаціональні терміни в системі термінів національних мов?

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 111–115.
2. Дяков А. С. Основи термінотворення [Електрон. ресурс] / Дяков А. С. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.dyakov-linguist.com/images/doc/Monogr.pdf>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

3. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства [Електрон. ресурс] / Зарицький М. С. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://ru.calameo.com/read/000716132c4399595f1f7>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

4. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 131–142.

5. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlen_pua.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

6. Пентиліук М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

8. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 2.2

НАУКОВИЙ СТИЛЬ І ЙОГО ЗАСОБИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

План

1. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки.
2. Оформлювання результатів наукової діяльності:
  - 2.1. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.
  - 2.2. Анотування і реферування наукових текстів.
  - 2.3. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань.
  - 2.4. Стаття як самостійний науковий твір.
  - 2.5. Вимоги до виконання та оформлювання курсової, дипломної робіт.
  - 2.6. Рецензія, відгук.

Питання для самоконтролю

1. Що зумовлює відбір мовних засобів у науковому стилі?

2. Яке місце посідають терміни в науковій літературі?
3. Поясніть відмінність плану від тез і конспекту як джерела наукової інформації.
4. Сформулюйте основні вимоги до плану і конспекту.
5. Визначте особливості наукового стилю професійного спілкування.
6. Назвіть підстилі і жанри реалізації наукового стилю.
7. Що таке анотація?
8. Що таке конспект і тези?
9. Що таке відгук, рецензія?
10. Що таке наукова робота? З якою метою її пишуть?

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 31–59.
2. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 77–80, 106–107, 113–121.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / С. В. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 130, 137–163, 166–228.
4. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 196–198, 152–153.
5. Линчак І. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / І. М. Линчак. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – С. 22–41.
6. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 275–290.
7. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlen_pua.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
8. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
9. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. / О. М. Семенов. – Київ : Академвидав, 2010. – 216 с.
10. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація [Електрон. ресурс] / Сурмін Ю. П. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/surmin.pdf>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
11. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P0

2=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

12. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 2.3

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ Й РЕДАГУВАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

План

1. Суть і види перекладу.
2. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською мовою.
3. Переклад термінів.
4. Особливості редагування наукового тексту.
5. Найпоширеніші синтаксичні помилки в наукових текстах і шляхи їх уникнення.

Питання для самоконтролю

1. Які існують види перекладу?
2. Які труднощі можуть виникати під час перекладу дієприкметників активного і пасивного стану?
3. Якими є особливості перекладу прийменникових словосполучень?
4. Якими є особливості синтаксичних конструкцій з дієсловами на -но, -то?
5. У який спосіб можна усунути ненормативне вживання не властивих українській мові пасивних конструкцій?
6. Які синтаксичні помилки трапляються в наукових текстах? Як їх можна усунути?
7. Які особливості вживання однорідних членів речення в наукових текстах?
8. Які є види помилок у побудові складних речень?
9. У чому полягає суть узгодження підмета з присудком у наукових текстах?
10. Якому порядку слів у реченні надається перевага в наукових і фахових текстах?

Список рекомендованих джерел

1. Гузенко С. В. Літературне редагування [Електрон. ресурс] / Гузенко С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://library.mdu.edu.ua/Documents/Praci%20vukladachiv/fakultet%20filologii%20ta%20jurnalistuku/Guzenko_L_red.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

2. Партико З. В. Загальне редагування : нормативні основи [Електрон. ресурс] / Партико З. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://librarium.freehostia.com/suspil/bibliotechna_sprava/11/zagalnye-redaguvannya-partiko.html, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

3. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Nepyvoda_Natalia/Praktychnyi_ros-ukr_slovnyk_naiuzhyvanishi_slova_i_vyslovy/, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

4. Практичний словник синонімів української мови [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Karavanskyu_Sviatoslav/Praktychnyi_slovnyk_synonimiv_ukrainskoi_movy_5-te_vyd_2014/, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

5. Російсько-український словник складної лексики [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Karavanskyu_Sviatoslav/Rosiisko-ukrainskyi_slovnyk_skladnoi_leksyky_3-tie_vyd_2016/, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

6. Українська мова : практичний посібник на щодень / За ред. М. Д. Гінзбурга. – Харків : Торсинг, 2003. – 592 с.

7. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rhis-nbu.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

8. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ

ТЕМА 3.1 КУЛЬТУРА УСНОГО ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ

План

1. Суть і види усного ділового мовлення.
2. Вимоги до усного професійного мовлення.

3. Особливості публічного мовлення. Жанри публічних виступів. Способи підготовки до публічного мовлення.

4. Етика усного професійного спілкування. Особливості усного спілкування в професійній сфері.

5. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.

6. Функції та види бесід.

7. Етикет телефонної розмови.

Питання для самоконтролю

1. Що таке усне спілкування?

2. Назвіть найважливіші особливості усного спілкування.

3. Назвіть форми усного фахового спілкування.

4. Що таке діалог?

5. Якими є найхарактерніші ознаки діалогу?

6. Що таке монолог?

7. Назвіть форми монологічного мовлення.

8. Що таке полілог?

9. Що таке бесіда?

10. Які функції та форми бесіди?

11. Назвіть правила ведення телефонної розмови.

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 238–320.

2. Глушик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 178–201.

3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 235–251.

4. Жайворонок В. В. Українська мова у професійній діяльності / В. В. Жайворонок, В. М. Бріцин, О. О. Тараненко. – Київ : Вища школа, 2004. – С. 65–69, 133–389.

5. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 261–281.

6. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 230–232, 187–189.

7. Линчак І. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / І. М. Линчак. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – С. 63–79.

8. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlen_pua.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

9. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст.

дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

10. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

11. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 3.2

ДОКУМЕНТ ЯК ОСНОВНИЙ ВИД ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ

План

1. Юридична сила документа.
2. Документообіг. Діловодство.
3. Класифікація документів.
4. Національний стандарт України.
5. Реквізит. Формуляр. Вимоги до тексту документа.

Питання для самоконтролю

1. Що таке документ?
2. Які функції виконують документи?
3. За якими ознаками визначають види документів?
4. Який документ установлює склад реквізитів документів?
5. Із яких елементів складається документ?
6. Що таке формуляр?
7. Що називається бланком документа?
8. Яких правил потрібно дотримуватися під час укладання документа?
9. Якими є правила оформлення тексту документа?

Список рекомендованих джерел

1. Берегова Г. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / Г. Д. Берегова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2011. – С. 74–103.
2. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 26–62.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 253–280.
4. ДСТУ 4163–2003 Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до

оформлювання документів [Електрон. ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03#Text>, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

5. Жайворонок В. В. Українська мова у професійній діяльності / В. В. Жайворонок, В. М. Бріцин, О. О. Тараненко. – Київ : Вища школа, 2004. – С. 17–24.

6. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 30–54.

7. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 11–13, 151–152.

8. Линчак І. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навч. посіб. / І. М. Линчак. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – С. 137–155.

9. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2008. – С. 229–274.

10. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування / В. О. Михайлюк. – Київ : Професіонал, 2005. – С. 204–222.

11. Пентиліук М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

12. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://rbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

13. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 3.3

ДОКУМЕНТАЦІЯ З КАДРОВО-КОНТРАКТНИХ ПИТАНЬ

План

1. Резюме. Автобіографія.
2. Характеристика. Рекомендаційний лист.
3. Заява. Види заяв.
4. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.

Питання для самоконтролю

1. Які ділові папери належать до кадрово-контрактних?
2. Що таке резюме? Назвіть типи резюме та правила його укладання.

3. Якими є особливості написання тексту автобіографії?
4. Що спільного і відмінного в оформленні характеристики і рекомендаційного листа?
5. Що таке заява? Які реквізити заяви?
6. Назвіть відмінності між трудовою угодою, трудовим договором і контрактом.

Список рекомендованих джерел

1. Глушик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 65–72, 141–163.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 281–285, 289–292, 451–481.
3. Зубков М. Г. Мова ділових паперів : комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 105–113.
4. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 13–15, 110–117, 137–139, 179–180.
5. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування / В. О. Михайлюк. – Київ : Професіонал, 2005. – С. 229.
6. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 3.4 ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

План

1. Довідка.
2. Звіт.
3. Службова записка.
4. Протокол. Витяг із протоколу.

Питання для самоконтролю

1. Які документи належать до довідково-інформаційних?
2. Що таке звіт? Які види звітів існують?
3. Що таке довідка? Види довідок. Назвіть реквізити.

4. Види службових записок.
5. Які є види звітів?
6. Що таке протокол? Які існують види протоколів?
7. За якими правилами оформлюють текст протоколу?
8. Що таке витяг із протоколу?
9. Чим відрізняється протокол від витягу із протоколу?

Список рекомендованих джерел

1. Глушик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глушик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 83, 85–87, 91, 103–105.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 319–333, 335–341, 402–422.
3. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 75–80, 83–85, 89–93.
4. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 54–57, 76–79.
5. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування / В. О. Михайлюк. – Київ : Професіонал, 2005. – С. 328–343.
6. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 3.5 ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВІ ДОКУМЕНТИ

План

1. Доручення.
2. Розписка.
3. Таблиця. Список. Перелік.

Питання для самоконтролю

1. Які документи належать до обліково-фінансових?
2. Що таке доручення? Які є види доручень?
3. Назвіть основні вимоги до укладання доручень.
4. Чим відрізняється доручення від розписки?

5. З'ясуйте основні вимоги щодо оформлення таблиці.
6. Назвіть основні особливості оформлення списку і переліку.

Список рекомендованих джерел

1. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 133–140.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 434–444, 446–450.
3. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 102–104, 114–117.
4. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 40–45.
5. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2016. – С. 270–274.
6. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
7. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / С. В. Шевчук. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

ТЕМА 3.6 ЕТИКЕТ СЛУЖБОВОГО ЛИСТУВАННЯ

План

1. Класифікація листів.
2. Реквізити листа та їхнє оформлювання.
3. Етикет службового листування.
4. Типи листів.

Питання для самоконтролю

1. До яких документів за призначенням належать листи?
2. Що таке службовий лист?
3. Які класифікують листи за функціональними ознаками?
4. Назвіть реквізити листа та правила їх оформлювання.
5. Наведіть приклади поширених звертань у листах.
6. Наведіть приклади завершальних речень листа.
7. Як правильно сформулювати відмову?

Список рекомендованих джерел

1. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – С. 91–99.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Київ : ЦУЛ, 2018. – С. 353–401.
3. Зубков М. Г. Мова ділових паперів: комплексний довідник / М. Г. Зубков. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 94–102.
4. Кацавець Г. М. Мова ділових паперів : підручник / Г. М. Кацавець, Л. М. Паламар. – Київ : Алерта, 2008. – С. 160–164, 169–172.
5. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування / В. О. Михайлюк. – Київ : Професіонал, 2005. – С. 85–120.
6. Мацько Л. І. Культура української фахової мови [Електрон. ресурс] / Мацько Л. І., Кравець Л. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3685/kul'tura_ukrains'kogo_fahovogo_movlen_pua.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
7. Пентиліук М. І. Ділове спілкування та культура мовлення [Електрон. ресурс] / Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://duikt.edu.ua/uploads/1_1782_51814383.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
8. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В., Клименко І. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: rbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001455, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.
9. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням [Електрон. ресурс] / Шевчук С. В. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf, вільний (дата звернення: 29.03.2024). – Назва з екрана.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форм навчання зі спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)

Укладач **КІР'ЯНОВА** Олена Василівна

Відповідальний за випуск *О. О. Жигло*
Редактор *О. А. Норик*
Комп'ютерне верстання *О. В. Кір'янова*

План 2024, поз. 368М

Підп. до друку 20.04.2024. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 0,9.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.